

Till kommunfullmäktige
i Karlstads kommun

MOTION

**Skapa demokratisäkra rutiner kring
tillsättningen av politiska sekreterare**

A	B	C	D	E
Namn (parti)	Anställningsgrad	Månadslön	Lön	Mandat
M (stab)	100 procent	52 300,00 kr	52 300,00 kr	
J (M)	100 procent			
J (MP)	50 procent	44 800,00 kr	44 800,00 kr	
J (C)	50 procent	46 200,00 kr	44 800,00 kr	12
J (KD)	50 procent	45 400,00 kr	23 100,00 kr	4
A (L)	50 procent	44 900,00 kr	22 700,00 kr	5
Summa	300 procent	45 000,00 kr	22 450,00 kr	3
I (S)	100 procent	226 300,00 kr	27 500,00 kr	4
A (S)	100 procent	49 500,00 kr	140 550,00 kr	
P (V)	50 procent	43 000,00 kr	49 500,00 kr	
A (SD)	50 procent	45 600,00 kr	43 000,00 kr	18
Karlstadpartiet	0 procent	41 000,00 kr	22 800,00 kr	
Summa	300 procent	0,00 kr	20 500,00 kr	5
TOTAL per månad		179 100,00 kr	0,00 kr	7
Inkl PO per månad			135 800,00 kr	3
TOTAL inkl PO per år			276 350,00 kr	61

Politiska sekreterare i Karlstads kommun mandatperioden 2019–2022.

1 Bakgrund

Enligt kommunallagen, 4 kap 33-34 §§, får kommuner och landsting anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Syftet med rollen/befattningen är främst att avlasta/underlätta för kommunalråd och gruppledare i delar av det politiska arbetet och därigenom bidra till hög kvalitet och effektivitet.

Systemet med politiska sekreterare går långt tillbaka och har varit i bruk i Sverige sedan över ett halvt sekel. Men först i slutet av 1970-talet såg man det angeläget att se över deras rättsliga ställning. År 1977 tillkallade regeringen en kommitté, kommunaldemokratiska kommittén för att utreda vissa kommunaldemokratiska frågor. Enligt ett tilläggsdirektiv år 1979 fick kommittén i uppdrag att kartlägga omfattningen av systemet med s. k. politiska sekreterare åt heltidsanställda förtroendevalda och överväga om deras ställning borde regleras rättsligt.

Kommunaldemokratiska kommittén avlämnade i juni 1982 delbetänkandet ”Politiska sekreterare i kommuner och landstingskommuner med ett förslag som sedan kom att ligga till grund för en ny lag om politiska sekreterare.

Den politiska sekreteraren är ett mellanting mellan en tjänsteman och en politiker. Sekreteraren är anställd och betald av kommunen, men rekryteras och jobbar på uppdrag av de enskilda partierna. Med ett uppdrag som är tidsbegränsat till en mandatperiod

Grundregeln är att rätten till politisk sekreterare bestäms utifrån det antal mandat partiet fått i kommunalvalet. Det normala, såvitt vi kunnat utröna när vi studerat hur andra kommuner gör, tycks vara att alla partier som kommer in i kommunfullmäktige har rätt till en politisk sekreterare. Oftast sker fördelningen av resursen baserat på det antal mandat man fått.

Ett parti med få mandat brukar få nöja sig med en deltidstjänst, medan ett riktigt stort parti kan få flera heltidstjänster. Modellerna varierar från kommun till kommun. Ibland sker fördelningen i ett antal steg enligt modeller typ 1-4 mandat ger 50%, 5-10 mandat 100% osv. Och ibland mer linjärt efter en matematisk modell. I somliga kommuner ges därutöver ett visst utrymme för att tillföra ytterligare resurser via en förhandling.

I de kommuner som använder sig av modellen med politiska sekreterare brukar det finnas ett beslut om detta fattat antingen i kommunstyrelsen eller i kommunfullmäktige. Av beslutet brukar framgå dels *att* man ska göra det, dels *hur*, dvs efter vilken modell fördelningen av resurser ska ske. Allt för att skapa en demokratiskt rättvis och transparent modell.

När vi från Karlstadpartiet efterforskat information om vilka beslut som fattas rörande detta i vår kommun, kammar vi tyvärr noll. I kommunens diarium finns nämligen av någon märklig anledning inga sådana beslut att finna. Ingen tycks heller riktigt veta hur länge vi haft politiska sekreterare. När vi frågade en senior politiker gissade hen på 20 år. När vi frågade en av kommunens högsta och mest erfarna direktörer gissade hen på 10 år.

Fördelningen i Karlstads kommun tycks ske enligt en informell modell där detta avgörs i någon form av förhandling ledd av det tillträdande styret. Några skriftliga dokument som förklarar hur förhandlingarna gått till väga eller på vilka grunder besluten om tillsättning av politiska sekreterare skett under de 10-20 år modellen använts står inte att finna i kommunens diarie. Hela hanteringen av tillsättningen av politiska sekreterare tycks enligt dagens arbetsmodell alltså, trots förvaltningslagens tydliga krav på diarieföring, ske fjärran från offentlig insyn.

Ändå handlar det inte om några småsummor av skattebetalarnas pengar som går till de politiska sekreterarna. Under mandatperioden 2019–2022 uppbar nio personer lön som politiska sekreterare med en snittlön kring 45.000 kronor per månad och en sammanlagd tjänstgöring på sex heltidstjänster. Per år resulterade detta i en personalkostnad inklusive personalomkostnader på ca 5,6 miljoner kronor. Sett över en mandatperiod landar totalsumman på 22,4 miljoner kronor. Då tillkommer utgifter för de kontorsrum och de tekniska hjälpmedel som de politiska sekreterarna förfogar över.

Mandatperioden 2019–2022 fick nio politiska partier mandat i kommunfullmäktige. Nykomlingen Karlstadpartiet fick liksom KD tre mandat. L och MP fick fyra. V och C fick fem. SD sju. M tolv. Och störst blev S som fick 18 mandat. I de förhandlingar som följde, varom vi som inte deltog i dem alltså vet intet, utföll reslutatet så att alla partier utom ett - Karlstadpartiet – tilldelades politiska sekreterare. V, MP, C, L, KD och SD på halvtid. M på heltid. Och S två på heltid.

Småpartier både i opposition och i styret fick alltså politiska sekreterare på halvtid. Men Karlstadpartiet fick, trots att vi hade samma antal mandat som KD, alltså ingen alls. Rimligen kan man tycka att även vi borde ha haft rätt till en politisk sekreterare på halvtid. Åtminstone om man anser att samma villkor bör gälla för samtliga partier som valts in i fullmäktige.

Sett över en mandatperiod handlar detta om ett betydande intäktsbortfall. En halvtidstjänst innebär en månadslön före skatt på ca 25.000 kronor. På ett år handlar det om 300.000 kronor. På en mandatperiod om 1,2 miljoner kronor.

För ett litet parti som Karlstadpartiet, med tre mandat och utan arvoderade nämndplatser, är detta den i särklass största intäktskällan. Det enda övriga arvoderade uppdraget man som litet parti har är gruppleदारarvodet på 10% av statsrådsarvodet, dvs ca 14.000 kronor före skatt. Att berövas rätten till en politisk sekreterare därmed närmast blir ett ekonomiskt dråpslag mot ett litet partis möjligheter att verka är enkelt att förstå.

Från Karlstadpartiet tycker vi att modellen med politiska sekreterare är bra. För små partier ger det, genom att man, vilket många små partier gör, baka ihop det sekreteraruppdraget med gruppleदारuppdraget, ekonomiskt trymme för partiet att ha åtminstone en person som kan ägna sig på heltid åt att föra partiets talan och förkovra och förhålla sig till den mångfald av komplexa och sammansatta frågor som det politiska uppdraget spänner över. Utan denna möjlighet skulle småpartiernas reella möjligheter att verka kraftigt försvagas, och med det en viktig del av dynamiken i vårt demokratiska system. Nämligen möjligheten att utmana den sittande politiska makten genom att engagera sig i oppositionspartier.

Modellen som används i Karlstad brister dock i våra ögon såväl vad gäller att skapa likvärdiga förutsättningar för alla partier som i transparens och öppenhet.

Oavsett vilket parti man företräder så bör man stå upp för att samma grundläggande demokratiska spelregler ska gälla för alla partier. Och för att de är tydliga och tillgängliga för alla. Annars kan man lätt hamna i en situation där de som för tillfället har den politiska makten använder den till att på olika sätt försöka begränsa politiska motståndares möjligheter att bedriva sin verksamhet. Till exempel genom att undanhålla information, stänga ut dem från demokratiska arenor eller påverka deras ekonomiska förutsättningar att verka.

Det är inte svårt att förstå att sådana handlingar kan vara frestande att ta till om det inte finns några demokratiska spelregler eller rutiner på plats. För att undvika risken för sådana miss-tankar anser vi därför att modellen för fördelning av resurser för politiska sekreterare bör förankras och förtydligas genom ett beslut i kommunfullmäktige.

2 Förslag

Jag föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar

- **Att** – i syfte att stärka den lokala demokratin och förbättra allmänhetens och medias möjligheter till insyn i densamma, snarast låta ta fram och fatta beslut om en modell för tilldelning av politiska sekreterare där föresatsen är att **samma villkor** ska gälla för alla partier som valts in i kommunfullmäktige. Och där det tydligt och baserat på **antal mandat** framgår hur stor ersättning som utgår till respektive parti.

För Karlstadpartiet Livskvalitet

Peter Sörensen

Namn (parti)	Anställningsgrad	Månadslön	Lön	Mandat
M (stab)	100 procent	52 300,00 kr	52 300,00 kr	
J (M)	100 procent	44 800,00 kr	44 800,00 kr	12
R (MP)	50 procent	46 200,00 kr	23 100,00 kr	4
J (C)	50 procent	45 400,00 kr	22 700,00 kr	5
J (KD)	50 procent	44 900,00 kr	22 450,00 kr	3
A (L)	50 procent	45 000,00 kr	27 500,00 kr	4
Summa	300 procent	226 300,00 kr	140 550,00 kr	
I (S)	100 procent	49 500,00 kr	49 500,00 kr	18
A (S)	100 procent	43 000,00 kr	43 000,00 kr	
P (V)	50 procent	45 600,00 kr	22 800,00 kr	5
A (SD)	50 procent	41 000,00 kr	20 500,00 kr	7
Karlstadpartiet	0 procent	0,00 kr	0,00 kr	3
Summa	300 procent	179 100,00 kr	135 800,00 kr	61
TOTAL per månad			276 350,00 kr	
Inkl PO per månad			469 795,00 kr	
TOTAL inkl PO per år			5 637 540,00 kr	

TABELL 1: Tildelning av politiska sekreterare i Karlstads kommun efter valet 2018.
PO=personalomkostnader.

Parti	Mandat 2018	Anställningsgrad	Månadslön	Lön NY	Lön gammal	Skillnad
Socialdemokraterna	18	100,00%	43 500,00 kr	43 500,00 kr	92 500,00 kr	-49 000,00 kr
Moderaterna	12	90,00%	43 500,00 kr	39 150,00 kr	44 800,00 kr	-5 650,00 kr
Sverigedemokraterna	7	65,00%	43 500,00 kr	28 275,00 kr	20 500,00 kr	7 775,00 kr
Centern	5	55,00%	43 500,00 kr	23 925,00 kr	22 700,00 kr	1 225,00 kr
Vänsterpartiet	5	55,00%	43 500,00 kr	23 925,00 kr	22 800,00 kr	1 125,00 kr
Liberalerna	4	50,00%	43 500,00 kr	21 750,00 kr	27 500,00 kr	-5 750,00 kr
Miljöpartiet	4	50,00%	43 500,00 kr	21 750,00 kr	23 100,00 kr	-1 350,00 kr
Kristdemokraterna	3	45,00%	43 500,00 kr	19 575,00 kr	22 450,00 kr	-2 875,00 kr
Karlstadpartiet	3	45,00%	43 500,00 kr	19 575,00 kr	0,00 kr	19 575,00 kr
TOTAL per månad		555,00%		241 425,00 kr	276 350,00 kr	
Inkl PO per månad				410 422,50 kr	469 795,00 kr	
TOTAL inkl PO per år				4 104 225,00 kr	5 637 540,00 kr	

TABELL 2: Tildelning av politiska sekreterare i Karlstads kommun efter valet 2018 om man valt att jobba efter samma matematiska modell som man gör i Norrtälje kommun där tildelningen per parti beräknas efter formeln $0,3 + (0,05 \times \text{antal mandat})$ och där man har 61 ledamöter precis som i Karlstad. Taket läggs vid 1,0 tjänst. Även en jämförelse med vilka lönesummor respektive skulle ha fått med denna modell istället för den som användes i Karlstad och hur detta skulle ha påverkat de olika partierna i negativ eller positiv bemärkelse.

OMFATTNING AV TJÄNSTEUTRYMME

Upp till 5 mandat i kommunfullmäktige	75%
6-14 mandat i kommunfullmäktige	100%
15-23 mandat i kommunfullmäktige	150%
24 och fler mandat i kommunfullmäktige	200%

TABELL 3: Stegvis modell för tillsättning av politiska sekreterare i Linköpings kommun, som har totalt 79 mandat i kommunfullmäktige.